

Tartalom :

Legjobb uton halad

a világ gazdasági szanálása — a
csőd felé

Károlyi Gyula gróf magyar miniszterelnök aradi napjai

Az ellenforradalmi kormány megalakulása tizen-
nyolc órás tárgyalás után — Tanácskozás az
ántánt tábornokkal — A nemzetközi hadsereg
megteremtése

Köztisztviselő ezrei az uzsorások karmaiban

Egy zugbankár felháborító üzelvei — Maga
ajánlja, hogy a tisztviselő hamisítsa a blankettára
lónöke nevét — Szabad kezet kell adni a
rendőrségnek

Rémregénynek tűnik Nagy- váradon a nyomoruság

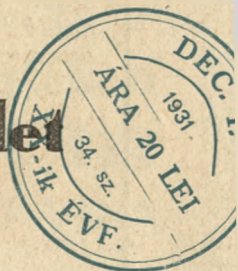
Testvérháboru

Képes színház- és filmélet

Rádióhírek. Közgazdaság. Utazás, üdülés.

Divat. Foto. Sport. Kozmetika.

Mosolyország stb., stb.

Még nem késett el, de már sietnie kell,

ha részt akar venni az Erdélyi Zsidó Kórház-
egyesületek nagy nyereségeinek huzásain.
Már a legközelebbi hetekben huzásra kerül az

egymillió lejes főnyeremény

Ne legyen könnyelmű, ne mulassza el ezt a
kedvező alkalkalamat, amikor egész életére
gondatlanságot biztosíthat magának. 0—0

Legközelebbi huzás december 2.

Kapható Koch Dánielnél és az összes dohánytőzsdékben.

Vegyen Zsidó Kórház sorsjegyet !

Olcso jó és szép bundák mérték
után, a legújabb modellek szerint

NEULÄNDER E.

szücsnél, Fischer Eliz-palota. Szórmék leg-
olcsóbb beszerzési forrása. CONSUM R.-T. TAGJA.

Ha Ön jót akar családjának és kellemes meglepetést akar szerezni, úgy

a karácsonyi ünnepekre ^{ne mulassza} el megvenni
a Kolozsvári Mentők sorsjegyét

Egész 100, fél 50. lei. Leg-
közelebbi huzás december
6-án. Főnyeremény: Egy-
millió lei és számos nagy
nyeremények. Össznye-
mény: Négymillió lei. Vidéki

megrendeléseket a sorsjegy
árán kívül 19 lei portókölt-
ség előzetes beküldése ellé-
nében teljesíti a főbizomá-
nyos. ECKSTEIN Tivadar
Arad, Strada Vidra No. 1.

Legjobb uton halad a világ gazdasági szanálása — a csőd felé

(Beküldött közlemény)

Dogmatikus öregek, létükhöz görcsösen ragaszkodó, elavult intézmények, az élet nagy vizsgáján véglegesen megbukott teóriák, a tehetetlen tőke járomszalagjára fogott hatalmas anyagi és szellemi arzenáljával viaskodnak az élet jogán új rendszert, új értékelést, becsületes szembefordulást a multal sürgető törekvésekkel. Albion elvben még mindig hirdeti a manchesteri szabadverseny egyedül üdvezítő dogmáit, de a gyakorlatban most már véglegesen

vámellenes dogmáinak s egyik bucsut mondott a rendszer napról a másikra az egész világ legnagyobb meglepetésére radikális, szinte prohibitív ipari vasrendszert léptetett életbe, amely megszüntette az eddig szabad angol fogyasztópiac felvevőképességét az Anglián kívüli világverseny s ámára. Amíg Európában a vámhatárok leépítéséről folynak nagy szellemi tornák, addig Anglia minden felesleges vita nélkül, jóformán egy nap alatt elintézte a világgazdaság egyik sorsdöntő problémáját. Harminc—ötven százalékos értékvámokat léptetett életbe éppen a legfontosabb textilárakra vonatkozólag.

Csak érthető, hogy Franciaország Pán-Európa ideájának felvetője, sietett ugyancsak néhány nap leforgása alatt

Rögtön szépit a világhirü
»Margit«-crem
GEA-KRAYER TIMIȘOARA

15—20 százalékkal felemelni valutadömping címén Anglia, Skandináv államok és a délamerikai államok felé a vámtételeket, megtoldva ezen intézkedését az önellátásra törekvésnek más országokban már régóta bevezetett rendelkezéseivel, amelyek kötelezővé teszik az összes közszállítá-soknál kizárólag francia eredetű áruknak használatát.

Az árucseré forgalom tehát, amely végeredményben az egyetlen gyakorlati lehetőség nemzetközi tartozások kiegyenlítésére, csak az elmúlt pár nap alatt olyan súlyos újabb akadályok elé került, amelyeknek felállítása egyértelmű a nemzetközi fizetések eszközlésének teljes lehetetlenségével.

Miért várunk a külföldi moratórium bejelentésével?

Miután az aranyat, amellyel nemzetközi tartozásokat az áruforgalom kikapcsolása mellett kizárólag lehetséges nemzetközi tartozások kiegyenlítésére felhasználni, a nemzetgazdasági elméletek egyszerű figyelmen kívül hagyásával, ugyancsak Franciaország és az Egyesült Államok teaurálták, nem nagy bölcsesség kell annak a belátásához, hogy azok az államok, amelyektől több árut elfogadni nem akarnak, viszont aranyuk sincsen, külföldi tartozásaikat kiegyenlíteni nem tudják. Itt tehát más megoldás nincs, mint vagy meghatározott árumennyiségek szállítását fogadni el törlesztések fejében, vagy pedig az aranyalapon kontrahált tartozások törlesztését kell mindaddig szüneteltetni, amíg valami alkimista módszerrel vagy aranyt tudunk teremteni, vagy árukivitelünket tudjuk arannyá változtatni. Amikor azt mondtuk, hogy dogmáinkat görcsösen védő öregek szélmalomharca akadályozza meg gazdasági problémák gyakorlati megoldásának lehetőségét, akkor kizárólag arra gondolunk, hogy eltűnt korok induktív módszerrel felépített, tehát ezeknek a koroknak képeire teremtett gazdasági tanítások elvi alapján nem merik meglátni a legszembeesőbb igazságokat sem s valósággal az idők folyására bizzák a problémák önmaguktól való megoldását. Hogy közben százmilliók állnak munkanélkül és a legértékesebb produktív erők hevernek parlagon és így soha nem látott értékpusztulás folyik merev teóriák alkalmazása következtében, erről vagy nem akarnak tudomást venni, vagy birtokon belül az éhenhalás határán álló tömegek életigényeinek lefokozását prédikálják.

A nemfogyasztásból azonban logikusan folyik a nemtermelés, nem termelni pedig egyet jelent az arannyal értékelt szellemi és fizikai energiák pusztulásával. Soha súlyosabb destrukciót szellemi és anyagi téren elképzelni nem lehet, mint az arany bálványyszerű imádata folytán légióvá

Mindenki vásárlóképes

RENAISSANCE divatáruház ÁRAI mellett !!

„CONSUM“ BEVÁSÁRLÁSI HELY.

fejlődött munkanélküli tömegek és munkanélkül álló gépek egyelőre néma, de hovatovább fellázadó inproduktivitásával. Akár tetszik, akár nem, rövidesen eljön az idő, amikor a gazdasági értékelésben a tőkének sorrendi előnyét felváltja a munkának. a minél eredményesebb, minél produktívabb munkának az elsősége. Minden gazdasági dogma, amely munkaalkalmakat pusztít, ahelyett, hogy új munkaalkalmakat teremtené, pusztulásra van szánva, amint pusztulásra van ítélve mindenki, aki ilyen dogmákkal akarja az alapjaiban megingatott kapitalizmus új alapokra fektetését megakadályozni. Akademiкус vitákat folytatni azon, hogy a hitetlenséget kell jobban védeni, mint az adókat, nem létező presztizspolitikát folytatni a már közismert fizetéképtelenségünk elburkolására, csak sietteti az élet által diktált reformszemek radikális megvalósulását. Az, ami ma folyik, nemcsak Romániában, hanem sajnos világszerte, az Egyesült Államoktól kezdve Franciaorszáig és Angliáig, a legjobb ut ahhoz, hogy a világ gazdasági szanálásának csődje minél gyorsabban nyilvánuljon meg azok számára is, akik megbüvölve egy elmúlt korszak nagy eredményeitől, vagy nem tudnak, vagy nem akarnak olyan elemi igazságokat felismerni, amelyek nélkül pedig nem szanálás, hanem teljes gazdasági csőd vár az egész világra.

Károlyi Gyula gróf magyar miniszterelnök aradi napjai

Az ellenlorradalmi kormány megalakulása tizennyolcórás tárgyalás után — Tanácskozás az ántánt tábornokaival — A nemzetközi hadsereg megteremtése

Vannak férfiak, akik ritkán kerülnek az élet napos oldalára s akikre mindig csak veszedelmek idején gondolnak.

Ezek közé tartozik Károlyi Gyula gróf is.

Kinevezése alkalmával megirták róla, mennyire puritán, hogy kissé zárkózott természetű s nem könnyen melegedik föl, hogy dacára nagy földbirtokának, amelyet bátran lehet mintagazdaságnak nevezni szerény keretek között él és hogy

rendkívül képzett és erős akaratu férfiú, akiben igen sok rokon vonás van Tisza Istvánnal! Egyszóval megirták róla mindazt, amit benne jellemző vonásnak tartanak s amiről azt hitték, hogy érdekli az ország közvéleményét.

Ezek a közlések több-kevesebb hűséggel festették meg Károlyi portiréját. Arról azonban, ami Károlyit legjobban jellemzi, amiért a legmagasabbra kell értékelni, mindenki megfeledkezett. Senki sem mutatott rá ugyanis arra az állandó vívódásra, amelyet önmagával folytat, arra a szerénységre,

amivel a saját személyét itéli meg s az örökös harcra, hogy ne kelljen szerepelnie, ne legyen része semmi olyan pozíciónak, ami külső disszel jár. Különös vonások ma, mert a forradalmi idők és az utána következő események a beteges érvényesülés korszakát termelték ki. Az önkritika hiánya és a váratlan sikerek olyan pozíciók elérésére sarkalták az embereket, amelyeknek betöltésére nem volt tehetségük s amelyben nem váltak hasznára a köznek. Sok olyan karriert látunk az elmúlt években, amely joggal keltett nemcsak meglepést, hanem aggodalmat is.

Károlyi Gyulát az aradi ellenforradalmi kormány megalakulásával vitte a nyilvános szereplés terére. Amikor a Nemzeti Bizottmány az Aradot megszálló francia csapatok parancsnokának Gondrecourt tábornoknak ösztönzésére foglalkozni kezdet a kormányalakítás gondolatával, — amit melegen pártolt Charpie tábornok is Szegedről, továbbá de Lobit tábornok Belgrádból, de Tournadre tábornok Lugosról, — akkor Károlyi Gyula még elvonultan élt Mácsán s nem gondolt arra, hogy rövid pár nap múlva történelmi szerep vár reá. Nem gondolta, hogy a haza sorsáért aggódó s Aradon összegyűlt férfiak őt fogják kiszemelni annak a kormánynak elnökéül, amely hivatta volt a háromszinü lobogót újra magasra emelni, szembeszállni a kommunista uralommal és megértetni Európával, hogy Magyarország bukása többet jelent egy kis nemzet tragédiájánál.

Amikor bizonyossá válta az, hogy Návay Lajost a kommunisták meggyilkolták, akkor a Nemzeti Bizottmány tagjai figyelmé s minden reménykedése Károlyi Gyula személyé féle fordult. Ekkor határozták el a vezető férfiak, hogy Károlyit kéri fel a megalakulandó kormány elnökévé s az ő kezébe teszik le a nemzet reményeinek és jövődjének sorsát.

Soha el nem felejthető pillanat az, amikor a meghívás után Károlyi szikár alakja először jelent meg a Vármegyeház tanácskozó termében. Az ott lévők nagyrésze nem ismerte s így belső nyugtalansággal figyelte minden mozdulatát és minden szavát. A lelkekben önkéntelenül is felvetődött a kérdés, megtulálták-e a férfit, akire rá lehet bizoni történelmi feladatok megoldását. Lesz-e ahhoz való ereje, tehetsége, önzetlensége és áldozatkézsége. Hiszen akkor már biztosnak látszott, hogy Aradra bevonulnak a román csapatok s Károlyinak Arad körül voltak a birtokai. Lesz-e benne annyi erő, hogy kiteszi magát üldöztetéseknek, a vagyonekobbzás bizonyosságának, csak azért, hogy megpróbálja menteni a menthetőt s hogy a proletárdiktaturával szembeállítsa a hazafiui becsület szeplőtlenységét és erejét.

Kombine= Hálóing=

modern kivitel,
— olcsó ár,

RUTTKAY & BOTYE

C É G
A R A D

Pár óra muiva már tisztán láttunk. Meggyőződünk arról, hogy a mi vivódásunk semmi ahhoz képest, ami Károlyi lelkében végbemery. Ekkor már világos volt előttünk, hogy ebben a csendes, szerény emberben kemény elhatározások fogannak, hogy egy pillanatra sem törődik a birtokaival, a személyére és családjára váró megpróbáltatásokkal, esetleges hontalansággal. Hazájának végtelen szeretete mellett semmivé törpültek ezek a kérdések. Annál égőbbben gyötörte azonban az a kérdés, vajjon meg tud-e felelni azoknak a várakozásoknak, amelyek személyéhez fűződnek? Van-e benne, aki politikai kérdésekkel eddig nem foglalkozott, elég tehetség és fogékonyság a nagy feladat megoldására, a nagy nemzeti egység megteremtésére, amely nélkül eredményt elérni nem is remélhetett. Tud-e majd reprezentatív képviselője lenni az antant felé annak az igazságnak, hogy Magyarországot nem szabad a kommunisták által elpusztítani, mert a kommunizmus nem csak magyar, hanem európai veszedelem. Lesz-e ereje kiküzdeni a beleegyezést a nemzeti hadsereg felállításához, tudja-e biztosítani annak a lehetőségét, hogy egyedül a nemzeti hadsereg végezhesen a kommunizmussal; kap-e biztosítékot a franciáktól és angoloktól arra, hogy az esetben, ha a nemzeti hadsereg bevonul Budapestre, ellátják élelemmel ezt az éhező, nyomorgó és meggyötört várost?!

A tanácskozások során egész lelke ott ült a szemeiben. Figyelte a felszólalókat, mérlegre tett minden szót, minden mozdulatot. Szápdíj / arcánál lássunk kény áttűzsedett, a személye iránt megnyilvánuló bizalom meghatotta, s ugyanekkor is keveset beszélt, szavainak egyszerűsége ott zsongtak körülötte s azok is parancsoló kötelességévé tették a nagy misszió vállalását. Bár ekkor is keveset beszélt, szavainak egyszerűsége és logikájának élessége valami belső nyugalommal árasztották el a jelenlevőket. Éreztük, hogy Károlyi vállalkozásának sikerülnie kell.

Csaknem tizenhét órai tanácskozás után megszületett Károlyiban az az elhatározás, hogy kormányt alakít. De még mindig nem döntött véglegesen. Előbb biztosítani akarta azokat az előfeltételeket, amelyek egyedül teheték komollyá a

Fényképezőgép ?

friss filmek ? lemezek ?
papírok, vegyszerek ?

BLOCH H. fotoház

Arad. — Telefon 126. szám.

ÓRIÁSI KEDVEZMÉNY VEVŐIMNEK!

Nálam vett filmeket és lemezeket ingyen előhívom és másolom. Vidéki rendelések azonnal elintézve. Csomagolás ingyen.

kormányalakítást. Elkezdte tehát tanácskozásait az említett tábornokokkal, akik e pillanattól kezdve mindenről értesítettek a francia kormányt is. S csak amikor látta, hogy személye iránt úgy a franciák, mint az angolok bizalommal vannak, hogy a beterjesztett kormánylistát elfogadják, hogy a nemzeti hadsereg szervezése lehető lesz és hogy a nemzeti önérték kielégítést nyerhet abban a tényben is, hogy nem az antant, hanem a magyar hadsereg vonul be Budapestre, akkor lett elhatározása végleges s csak ekkor vállalta a kabinet megalakítását és annak elnökségét.

Tragikus események sorozata volt az oka annak, hogy ez a vállalkozás nem járt teljes eredménnyel. De nem vitatható el, hogy a nemzeti ujjaépítés felé az első lépést Károlyi Gyula tette meg. Ő rázta fel kétségbeeséséből a nemzetet és ő értette meg a nagyhatalmakkal a háboru után először azt, hogy európai érdek Magyarország fennmaradása és örök érdemei vannak a nemzeti hadsereg megeremtése körül.

Hosszu évek teltek el az aradi nehéz és sorsdöntő órák óta. Károlyi visszavonult Mácsára, miután befejezte azt, amire vállalkozott. Most a független ország kormányának áll az élén. Btzonyos, hogy itt is csak a feladatot látja, a küldetést, amelyre kijelöltetett, mint látta akkor, amikor minden javát és értékét kockára téve bejött Aradra.

Aradi

Köztisztviselők ezrei vergődnek az uzsorások karmaiban

Egy zugbankár felháborító üzelméi — Maga ajánja, hogy a tisztviselő hamisítsa a blankettára főnöke nevét — Szabad kezet kell adni a rendőrségnek

Az Erdélyi Élet bukaresti tudósítójától. Sohasem virágozott annyira az uzsoraüzlet, mint mostanság. Uton-utfélen egymásután nyílnak a kisebb bankházak, szaporodnak gombamódra a zugpénzkölcsönzők. Ez ma az egyedüli biztos üzlet. Hiszen alig van olyan ember, aki ne azon törné a fejét már ötödikén, hogy hol lehetne valamilyen kölcsönt felvenni, mert az elsei fizetés még a mult

hónapban elmorzsolódott a hitelbe vásárolt élelmiszereken.

Drágaság, fizetésredukció mind hozzájárult ahhoz, hogy az egyébként is csak tengődő köztisztviselők életét teljesen megbénítsa. Itt van a tél, nem akad olyan köztisztviselő, akinek ne lenne pénzre szüksége, tüzelőanyagot, meleg ruhát kell bevásárolnia. A köztisztviselők hetven százalékáa a legnagyobb adósságok terhe alatt görnyed. Olyan adósságok ezek, melyek ha elkezdődnek, nincs kilábolás belőle, a kamat három személy helyett is ott eszik az asztalnál s napról-napra súlyosbbitja a kétségbeesett helyzetet.

Az „önzellen“ és „nemesszívű“ bankárok zugspekulációjáról van szó, akik kihasználják az ország rettentő nyomorát, a köztisztviselőtársadalom siralmas helyzetét, akik mosolyogva kínálnak ma gyorsan háromezer leit, hogy holnap az aláírt és ki nem fizetett hatezer lejes váltó fejében elárvereztessék a szegény ember utolsó butodarabját.

Leleketlen uzorások bukkantak fel Bukarestben, akik abból élnek, hogy a pénz után kapaszkodó tisztviselő osztályt szipolyozzák, rágják, marják nyolcvan-száz százalékos kamatu kölcsönökkel s a rendőrség, noha tudomása van ezekről a felháborító üzelmekről, tehetetlen, mert ezek az uzorások ügyes emberek, olyan tojástáncot járnak a paragrafusok között, hogy nem lehet őket megfogni.

A pénzkölcsönző ma Bukarestben típus. Hatalmas ur a kistisztviselők szemében, akik örülnek, ha összeköttetést találnak hozzá, hogy alázattal, hétrét görnyedve keressék fel, mert ezer vagy kétezer leire van mulhatatlanul szükségük. Az uzsnrás azonban nem áll mindenkivel szóba. Magántisztviselővel nem is tárgyal, mert tudja, hogy ennek az állása labilis, neki csak állami vagy városi tisztviselő a „jó pénz“.

Az Erdélyi Élet szerkesztőségébe napokkal ezelőtt több városi és állami tisztviselő aláírásával levél érkezett. A levélírók arra kérték az Erdélyi Élet-et, hogy szabadítsa ki őket egy leleketlen uzorás hálójából, melyben nemcsak ők, hanem többszáz társuk verődik tehetetlenül. Ez a zugbankár tőzsde mellett lakik és banküzletében naponta seregestül fordulnak meg kölcsöntkérő tisztviselők.

Fel akarjuk hívni a rendőrség iigyelmét erre az uzorás vámpírra és éppen ezért feltárjuk, hogy ez a bankár milyen módszerrel keríti be áldozatait.

Néhány hónappal ezelőtt ügynökök járták sorra a közhivatalokat és bizalmasan elterjesztették, hogy van egy bankár, aki megértő a mai súlyos helyzetben élő köztisztviselő osztállyal szemben s a megszorult tisztviselők részére hajlandó pénzkölcsönöket folyósítani.

Misem természetesebb, az ilyen hír szárnyon jár. A kis banküzletben fellendült a forgalom és többszázan irták alá azokat a váltókat, melyeket a bankár mosolyogva tett az áldozata elé.

A „bankár“ egyéni módszerét a rendőrség figyelmébe ajánljuk.

Még mielőtt egyáltalán szóbakerülne a kölcsön ügye, a tisztviselőknak két-háromszáz leit kell fizetnie, mert a bankár előbb információt szerez uj feléről, hogy megbízható-e és ez utánjárás, ami legfeljebb egy villamosjegy árába kerül, nagyon sok költséget emészt fel. Megtör-

---

Legujabb divatszövet, selyem és bársony, divat barchend, őszi ujdonságok!

Renaissance divatáruház

Bulevardul Regina Maria — Főter.

ténik nem egyszer, hogy ez az összeg el is vész, mert az információ esetleg rossz s a kölcsönnek így befellegzett.

Ha jó az információ, akkor az aláírások tömege kerül elintézésre. Különbféle színű és nagyságu nyomtatványokat raknak a tisztviselő elé, melyeket ki kell töltenie. Egy kisebb fajta cédulát a bankár külön nyújt át az illetőnek. Ennek a szövege a legfontosabb, ezen fordul meg, hogy lesz-e kölcsön vagy sem. Ez a nyomtatvány a következő szöveget tartalmazza:

... „alulírott mint hivatalfőnök tudomásul veszem, hogy X. Y. állami tisztviselő ur önöktől a mai napon ... lei váltókölcsönt vett fel. Beleegyezésemet adom, hogy X. Y. ur kívánságára ennek az összegnek esedékes részleteit minden hó elsején pénztárunknál X. Y. ur fizetéséből levonhassák“.

A szerencsétlen kistisztviselő szeme tágra mered, amikor ezt a szöveget meglátja és tiltakozva próbál, mert tudja jól, hogy nem akad olyan hivatalfőnök, aki ezt a szöveget aláírná.

Még mielőtt egy szót is szólhatna, a bankár bizalmaskodva vonja félre s négy szemközt a következőket mondja:

— Nézze, kérem, nem fontos, hogy miként kerül rá a főnök aláírása, az a fontos csak, hogy rajta legyen a főnök neve. Tudja ez csak forraság!

Otthon beteg a gyermek, nincs tüzelő, hideg a lakás, a számlákat ki kellene fizetni, melyekért már hetek óta zaklatják. Megtántorodik a szerencsétlen ember. Arra gondol, hiszen ez csak forraság. Maga a bankár mondta. Nem lehet baj belőle... És másnap ott van a szöveg, rajta főnök nevével.

Ezek még mind csak előjátékok. A tisztviselő kérvénye hatezer leiről szól. Ugyanolyan értékű váltót is iratnak vele alá. S amikor a pénztár leszámol a kezébe háromezer leit, türelmesen vár a többire.

Megdöbben, amikor közlik vele, hogy ennyi az egész, és a hatezer leies váltó ellenében nem kap többet, mert a nyomtatványok, az utánjárási költségek felemésztették a differenciát.

A bankárnak nagyobb kölcsönök folyósításánál speciális trükkje van. Ha valaki nagyobb kölcsönt kér tőte, azt feleli, hogy készséggel áll rendelkezésére, de csak akkor, ha a kölcsönt háztatarozásra fordítja, ebben ugyanis letilthatja a fizetést. A szegény tisztviselőnek talán még álmában sem volt háza. A bankár bizalmas viselkedése azonban felbátorítja, hogy azt mondja, háztulajdonos és tényleg tatarozásra kell a pénz. A biztatásnak enged, mert a pénzre szüksége van és aláírja a blankettát, hogy házának tatarozására veszi fel a kölcsönt.

Mindenki figyelmébe!

Magyar okiratok román nyelvre való hiteles fordítását, kérvények, beadványok és nyomtatványok román szöveghez és fordítások hitelesítését eszközözi **Mitra I. Sándor**, törvényszéki hites román-magyar magyar-román fordító és tolmács
A R A D, Bul. Regele Ferdinand No. 5. (Az udvarban jobbra.)

Beszéltem nem egy olyan tisztviselővel, aki ennek a sötét zugbankárnak a hálójában vergődik. Tehetetlenül kínlódnak a zugbankár karmaiban és nem tudnak segíteni magukon. Feljelentést nem tehetnek a rendőrségen, mert köti őket a bankár biztatására aláírt név és a tudva valótlanul kiállított háztulajdonosi blanketta. Állandó rettegésben élnek, mert ha egy részletet elmulasztanak, megjelenik előttük a bankár igazi arca, amely nem mosolyog többé, hanem könyörtelen és irgalmatlan.

Soha aktuálisabb nem volt az uzsorarendelet életbelépése, mint most. Az ugrató ügynök után a bíróság elé kell állítani az ugrató bankárokat is. Nem szabad tovább tünni, hogy ezek a vérszívó vámpirok tovább gazdálkodhassanak, mert már eddig is több ezer tisztviselő tragédiájának váltak okozóivá.

Szabad kezet kell adni a rendőrségnek, hogy radikális módon rendet teremtsen és könyörtelenül járjon el ezekkel az uzsorásokkal szemben, akik ugyanilyen könyörtelen módon fosztogatják a köztisztviselő-társadalmat és dülják fel a megszorult emberek becsületét és idegzetét. b—z.

Rémregénynek tűnik Nagyváradon a nyomorúság

Rettenetes a nyomorúság.

A szegénység hullámja elborította a világot. A világháború óta sokféle hullámról, fagyhullámról, drágasági hullámról, fizetéképtelenségi, munkanélküliségi, sőt divathullámról is. Mindegyiknek az volt a sajátja, hogy távolról: nyugatról vagy északról indult el és meg nem törve érkezett hozzánk. Most a szegénység hulláma van itt, nem jött sehonnan, gyorsan bontakozódott ki a maga rémes arányaiban, csak azt tud-

juk róla, hogy nem mi magunk idéztük elő. Az ok, az előidéző erő nyugaton, a szegénységi hullám nálunk van. Ez az egyetlen hullám, amely keletről indulhatott el, de a szerencsés népek jólétén és anyagi erején csak megtörve jut el nyugatra.

Ezért kellett küzdelmet fordítani a nyomor ellen.

Inség-akció, karitas és a többi kisebb-nagobb nyomor-enyhítő tevékenység küzködik a szegénységet hozó hullámmal. Küzködik, mint az árvizzel szemben álló gyenge kar, de azért mégis remény a nyomorban, hogy az éhező kap

— Pénzfelvételre nyugta ellenében csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbizottaink vannak feljogosítva.

enni, a hidegben didergő kap ruhát és kap segítséget a hajlékatlanná válás gyötrelme ellen.

Közlelről kell megnézni a nyomort, közlelről kell látni a reményt, hogy megértsük: mennyit jelentenek ezek az akciók mennyire megkellett azokat indítani és hogy mennyi áldozatkészségre volna még szükség.

Ezer lei egy hónapra

Megindult és teljes erővel folyik a nyomorenyhitő munka. Ezzel kapcsolatban áldozatkész hölgyek járnak a várost, a segítségért jelentkező szegények helyzetéről tájékozódnak, hogy lehetőleg csak a tényleges szegények, az igazán inségesek kapjanak segílyt. Mert sokan vannak akik kérnek, de kevés az, amit kitudnak osztani. Ezért végeznek környezet-tanulmányokat. Több mint százra lehet tenni azoknak számát, akik leereszkednek a nyomor rettenetes mélységébe. És azok, akik közvetlen távolságban érezték mások elképzelhetetlen szegénységért, akik, környezettanulmányokat végeznek, kifogyhatatlanok a szóból, ha beszélni kell arról, amit láttak.

A középosztály tagjai fokozódó érdeklődéssel és szeretettel fordulnak a nagy szegénység szenvedői felé. Érdemes megemliteni, hogy az ember akármerre is fordul meg, egyre gyakrabban találkozik hölgyekkel, akik aktív részt vesznek a nyomorenyhitési munkában. Tőlük hallottunk rémregénybe illő helyetképeket a koplalás világbajnokairól, akikhez képest a maguk pénzét mutogató profi koplalók kezdők, mert ezek esznek, de lehetetlen keveset, ami sokkal rettenetesebb, mint egy darabig semmit sem enni.

Van egy ismertnevű, nagy tudású ember, idős már, nevét mindenki tiszteli. A környezettanulmányt végző hölgy egy alig lakható zugszobában találta, albérletben lakik, a bért hozzátartozói fizetik. Különben neki kell magáról gondoskodnia. És ha a szegény ember ha egy nap egyszer evett valamit, jó napja volt. Nem csodálkozhatunk tehát azon, ha azt mondotta: csak ezer lei kellene nekem havonta. Annyi

elég nekem. Megélek abból, tudok papiroost és tintát is venni, hogy írhasak. Mert ez az ember még buvárkodik a tudományban és ha munkájának eredményét papírra akarja vetni, egy-egy még féltve őrzött könyvet ad el, hogy annak árán vegye meg azt, ami az íráshoz kell.

Felvonul a nyomor

De mi ez az elbeszélés ahoz képest, amit az ember láthat?

Amint tudjuk, a jótékony egyesületek teljes erővel foly-

tatják a karikatív tevékenységet. Ellátogatunk egy alkalommal az egyik egyesület irodájába.

Nagy tömeg áll az udvaron. Bent a szobában három hölgy dolgozik. Egyenként jönnek az inségesek, megtört arcú, szerény, halkszavu emberek.

- Mit is kívánt?
- Ebédet.
- Lakhérsegélyt.
- Ruhát, cipőt, kalapot.
- Tüzelőt.

Hangzik egymás után a válasz. A ruhával és a cipővel baj van. Még nem érkezett elég adomány e két fontos cikkből. Sovány, magas ember jön be, vékonyszövetű, rongyos zakkókabátban, amely alatt legalább négyhónapos inget visel.

- Ruhát inget kérek, mert nem bírom tovább.
- Sajnos, nincs, nem tudnak adni.

Igéret, biztos ígéret, a szegény ember látható örömmel fogadja. De azért könyörög: legalább inget. Egész vagyonát magával hordja rongyos táskájában, amelyben egy krajcár sincs, csak iratok. Elórántja, szétszórja az asztalon,

- Én jobb családból származom, inget adjanak... inget!

Két fényképet mutat. Az egyikben fényes portálu vendéllő látszik: az apja üzlete volt valamikor régen. A másik kép őt ábrázolja, iparos ember régidivatú, ünneplő fekete ruhájában. Ez volt a múlt és íme a jelen. Ujsághirt mutat, hogy nyomora miatt megkísérelte az öngyilkosságot.

Végül kiderül, hogy van fehérneműje. A tisztítóból, ahová másfélhónappal ezelőtt vitte, nem tudja kiváltani. Megy nézik a cédulát, rendben van máris minden. Az egyesület ki váltja, el kell jönnie érte legközelebb. És ez az ember a rég nem látott fehérneműi közeli vizsgálatának tudatában megnyugodtan távozik.

És ismét új arc, új alakban ugyanaz a momor.

Ha gyors segítség kell, azonnal segítenek. Jön egy ember talpnélküli cipőben, megfázva, a hidegtől remegve. Cipő kell, cipő! De sajnos, nincs. Gyorsan megtalálják a segítséget. A szegény hazamegy, elküldi a cipőt, holnapra megtaláltatják, reggel már felhuzhatja a jó vastag talppal megújított cipőt.

INGYEN KAP

500 lej készpénz vásárlás esetén 1 fél
1000 " " " " 1 egész

ZSIDÓKORHÁZ SORSJEGYET,

mellyel 1 millió lejt nyerhet 1931 dec. 1-ig, ha **Bársonynál** keztyűt, harsnyákat, szvettert. vagy bármí kötött árut elismerten olcsó áron, kitünő minőségben vásárol. Szabadság-tér 18.

Aki egy év óta nem fizet...

Igen jellemző, hogy majdnem minden második szegény elsősorban lakbérsegélyt kíván. Legnagyobb részük albérlő vagy agyrajáró. Félnek, hogy az uccára kerülnek, tehát lakbérsegélyt szeretnének.

Sajnos, kevés a pénz, pár lelt adhatnak csak, hogy mindenkinek jusson, aki arra rászorul. Kevés a segély, de a legtöbb esetben mégis elég ahhoz, hogy a szerencsétlent ki ne tegyék.

Jön egy jobban öltözött asszony, az ura nem rég halt meg, neki is segély kell. Kap segélyt, de mi az? Annyi hiányok miatt lehetetlen, hogy megakadályozhassák: ne kelljen neki elköltöznie az olcsóbb albérleti lakásba. Nyugodtan áll a segélykiosztás bírói széke előtt, pedig a nyomor már üzi — ki a lakásból.

Most egy megtermett, derék férfi jön. Felteszik a kérdést: mit adjanak. Gondolkozik. Agyrajáró, már egy egész év óta adós, azért mégsem mondták fel neki. Gondolkozik: bizony kellene fizetni, de ebédelni is kell.

— Ebédet!

Végre eldöntötte. Az ágybér tovább várhat.

És így megy ez tovább Szakadatlanul, megállás nélkül, a három hölgy alig győzi a munkát. Mert rettenetes a nyomor.

RÁDIO SZALON ARADON

A vevőközönség természetrajzához tartozik hogy mielőtt bármit is vásárol, végig keresi-kutatja az egész várost és sorra járja az üzleteket. Természetesen mindenütt mást és mást lát, mindenki reskedő a maga portékáját dicséri és a konkurenciát ócsárolja. Nem elég tehát a szegény vevőnek, hogy előteremtse a vásárláshoz szükséges pénzt, — végül megrendül a bizalma a kereskedők iránt is annyira, hogy egyszerűen lemond elhatározásáról. Különösen a rádió szakmában volt észlelhető ez a jelenség, amin a külföldi gyárosok és nagykereskedők úgy segítettek, hogy meghívták saját bizalmi szakembereikkel, szerelőikkel a közönséget egy állandó jellegű kiállításra, melynek keretén belül különféle típusú gépek kerültek bemutatásra. A vevő tehát a saját maga által választott szakemberre bizza a gép kiválasztását, amelyet azután ott és olyan feltételekkel szerkezhet be, ahogy neki tetszik. Ezt az ötletes megoldást Aradon is bevezette Hirschmann Károly, a Triotron gyár romániai vezérképviselője, aki a volt Simonyi-uccai helységében ötletes elrendezéssel, hatalmas árúkészlettel áll a közönség rendelkezésére. Szakmai körökben jövőt jósónak ennek az ujjításnak, mely előreláthatólag rövidesen népszerűvé válik és visszaállítja a bizalmat a közönség és a kereskedők között. A helyzet tehát az, hogy ezen túl Aradon senkinek sem fog rádiót vásárolni, mielőtt meg nem tekintette a Triotron-kiállítást, ahol díjtalan, szakszerű utbaigazítást kap vásárlása tekintetében.

Testvérháboru

Sajnálatos testvérháboru foglalkoztatja Arad iparostársadalmát. Az eset annál elszomorítóbb, mert annak kiindulópontja anyagi természetű. Szoros kapcsolatban van a mai kárhozatos gazdasági viszonyokkal. Egészen bizonyos, hogy a szereplők, akik a multban példás testvéri életet éltek, soha össze nem különböznek, ha a mindent felforgató, minden emberi számítást felborító világszűd végig nem szántja milliók testét, milliók lelkét milliók minden jó és tisztességérzetét.

A napilapok részleteiben már ismertették a Tritthaller Ferenc és Társa építészeti iroda körül támadt elszámolási ellentéteket. Mint ismeretes, a cég kénytelen volt, hogy üzemét és nyugalmaát biztosítsa, feljelentést tenni zsarolás címen Exterde Kálmán építész mérnök és Tritthaller András ellen, akik huzamosabb ideig alkalmazottai voltak a vállalatnak. Miután kiváltak, lehetetlen hajsztát indítottak volt főnökeik ellen. Állítólag Exterde Kálmánnak tulajdonítható, hogy Tritthaller András a bátyja ellen fordult, jóllehet a békés elintézés kedvéért mindketten teljes kielégítést nyertek.

A vállalat feljelentésében előadja, hogy ugy Exterde Kálmán, mint Tritthaller András jogtalan összegeket követelnek s céljuk elérése érdekében állandóan azzal fenyegetőznek, hogy adóeltitkolás, mérleghamisítás és egyéb csalás címén bünvádi eljárást indítanak a cég ellen. Sőt — amint a feljelentés előadja — Tritthaller András lelövással fenyegette meg testvérbátyját, ha az nem elégtit ki követelését.

Tudnivaló, hogy a Tritthaller és Társa cég néhány hónappal ezelőtt fizetéképtelenséget jelentett. A felszámolás alatt álló vállalat ügyeit azóta egy bizottság intézi, amelyet az összhitelezők választottak a maguk sorából. A likvidálás folyamata tehát minden gyanun felül áll, de maga a vállalat sem ismer kivételt még akkor sem, ha testvérről, rokonról vagy barától van szó. Vannak, akik minden uton-módon szeretnének jogtalan előnyökhöz jutni, fondoratos ravaszsággal az összhitelezők kárára a maguk érdekeiket kielégíteni, — ez azonban sohasem sikerül, mert a bizottság éberén vigyáz minden garasra és megakadályozza az inkorrekt ambíciókat. Erre vonatkozólag tapunk legközelebbi számába visszatérünk és nyilvánosság elé állítjuk azokat, akik semmitől sem rettentek vissza. — még a kriminális paragrafusoktól sem, ha arról van szó, — hogy a maguk előnyén másokat megkárosítsanak.

Mindenképpen sajnálatos ez a csunya ügy, mely egyben élethü portréja a bizalmi krízisnek is. Láthatjuk, hogy a helyzet menthetetlenül elmérgesedett. Ma már nemcsak az alkalmazottakból, hanem testvérekből is fizetett ellenségek válhatnak.

MARLENE DIETRICH

az asszony, akiről az egész világ beszél

Copyright by Erdélyi Élet and Paramount Publix Corporation New-York

Alig másfél éve annak, hogy Marlene Dietrich neve nem jelentett többet, mint ama számtalan színésznőé, akik mind sikert aratnak a színpadon, vagy a kabarénál, akik a filmekben

mellékszerepet játszanak és akiknek jóakaratu kritikások szép jövőt jósolnak.

A közönség csekély része ismeri. talán

szereti, esetleg elfelejti őket. Csodálatosan rövid idő alatt

ragadta ki a népszerűség

Marlene Dietrich nevét,

aki tizennyolc hónap alatt,

mert ennyi ideje csak,

hogy a „Kék angyal” bemutatója

lezajlott, olyan fogalom

változott, amelyet az egész világ ismer. Legkülönösebb a dologban, hogy Marlene Dietrich világhírnevét a hangosfilmnek köszönheti, amelynek korlátolt megérthetési lehetőségei a régebben általánosan ismert és szeretett filmnagyságokat sok országból egészen száműzte, miáltal a feledés szomorú sorsára kárhoztatta. Nem volna csoda, ha Marlene Dietrich, a német nő, csak a németül beszélő országokban tudna érvényesülni. Vannak példái a meglepően gyors művészi karriereknek. De ezek népszerűsége is megszűnik a város határain túl, ahol működnek még sokkal inkább az országon kívül, amelyben beszédüket megértik. A mult-

BCU Cluj / Central University Library

MARLENE
DIETRICH

ban néhány nagy színésznő, mint Sara Bernhardt, Duse Eleonora tudta csak legyőzni a nyelvi határokat. Greta Garbo a néma film által lett naggyá. Marlene Dietrich az első asszony, aki művészi egyéniségének sajátosságaival, játékanak ellenálhatatlan varázsával a hangosfilmben hódította meg a világot, bebizonyítva ezáltal, hogy a film nemzetközisége még ma is élő valóság. Ma Németország legkiválóbb nője. Róla készítik a legtöbb fényképet a világon. Ha Németországban időzik, ő a koronája minden ünnepségnek, amelyen résztvesz. Minden fotóriporter elsőrendű kötelességének tartja őt lefényképezni, ha valahol megjelenik, tekintet nélkül arra, hogy milyen nagyságok és nevezetességek vesznek ugyanott részt. De nemcsak hazája, hanem egész Európa és Amerika becsüli őt. Minden országbeli karrikatura rajzoló örömmel vetíti papírra kedves arccskáját, klasszikusan szép lábait, mindenhol könyveket irnak róla, elárasztják autogramm-kérésekkel, szerelmeslevelekkel és segélykérő irásokkal. Még a gyermekek is megismerik, ha meglátják az utcán. Párisban ünnepelték, Prágában majdnem agyonnyomta a rajongó tömeg. Amerikában valóságos Marlene Dietrich láz van, nemrégiben pedig Ausztráliából is kapott házassági ajánlatot. Egyike Hollywood legszebb öt asszonyának, pedig a filmváros igazán a legszebb emberek otthona, Legutóbbi időben divattá vált a Broadway lokáljaiban almát osztogatni a látogatóknak csak azért, mert a „Marokkó”-ban ő is almát árult a kabaré közönségének. Vele történt meg először, hogy a „Marokkó” bemutatója alkalmával a Broadway filmpalotáinak homlokzatára méteres fénybetűkkel egy ismeretlen nő neve került, aki pedig nem is játszott sztárszerepeket a filmben, mert egyenrangú partnere volt csak Gary Coopernek és Adolf Menjounak.

Josef von Sternberg filmremekműve, a Marokkó egyszermind fényes bizonyítéka volt Marlene Dietrich művészi sokoldalúságának. A film Amy Jollyja egészen más nő, mint a Kék angyal Lola szerepe és Marlene Dietrich mind a két alakban meghódított ezer meg ezer embert, akik rajongóivá lettek. Sternberg befolyásának sikerült Marlene Dietrich tehetségét egész nagyszerűségében kifejleszteni. A két nagyszerű művészember kapcsolata jogos reményt kelthet, hogy a hangosfilm művészete még sok kiváló élményt köszönhet majd ennek az együttesnek.

Nem lesz könnyű dolog Marlene Dietrichnek megfelelő filmszöveget és témát találni. Egyénisége mindig valami rendkívülit kíván. De ha egyszer elhatározta magát egy szerep eljátszására, akkor bizonyosak vagyunk benne, hogy feladatának olyan mértékben felel meg, hogy filmjei mindig különleges élményként hatnak.

A nagyérdemű iparos közönség szives tudomására hozzuk, hogy a v. Neuländer és Kohn üzlethelyiségében, főposta mellett

„Coloniale“ fűszer-, csemege- és gyarmatárkereskedés

Kohn Sámuel vezetése mellett megnyilt!

Hiszi vagy nem hiszi...

Greta Garbonak saját szempillája van.

Lawrence Tibett a Metropolitan Operahouse első baritonistája, aki nemrég hangosfilmekben énekelt, előbb jass-énekes akart lenni.

D. W. Griffith amerikai filmrendező egyszer azt mondta az annak idején kezdő Norma Shearer (ma már Amerika legkedveltebb filmsztárjának), hogy nem alkalmas filmre.

Clife Edwards-nak, a Hollywood Revü hősnének, aki a legjobban játszik kedvelt hangszerén, csak egy ukuleléje van.

Buster Keaton, a népszerű Malek magánéletében többet kacag, mint bárki más Hollywoodban.

Lewis Stone, aki Amerika egyik lelegegánsabb férfia és filmszínésze résztvett a Spanyol-Amerikai és a világháboruban.

Harry Carrey, a Trader Horn egyik férifőszereplője ügyvéd-bojtár volt, azonban ezt a foglalkozást a faképnél hagyta.

Wallace Beery elefánt idomító volt és egyszer egy japán filmet rendezett.

Edwina Booth bűrt nem

égette le a nap Afrikában, ahol a Tradern Horn női főszerepét játszotta, illetve annak felvételeit készítették.

John Mack Brown fiatal tehetséges amerikai filmsztár művésziiesen játszik mandolinon.

Joan Crawford nevét nem a keresztvínél, hanem egy magazin által rendezett versenyen kapta.

Reginald Denny híres amerikai énekes és komikus, aki a Cecil B. de Mille hatalmas alkotásában a „Madame Satan”-ban játsza a főszerepet, előbb vásári kikiáltó, aztán kórista volt.

Adolphe Menjou gyűlöli az estélyi ruhát.

Ramon Novarronak 14 testvére van és otthon lakik.

Grace Moore a Metropolitan Operahouse énekesnője, aki mostanában Lawrence Tibettel lép fel hangosfilmekben, régebben baptista misszionáriusnő volt.

William Haines bosszus és duzzog, mikor a dolgai rosszul mennek.

Greta
Garbo

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ROMANCE

Leila Hyams már hat hetes korában filmet játszott.

Az amerikai kórházak csecsemőket kölcsönöznek ki a filmgyáraknak és ezen jövedelemből fedezik a szegény anyák gyógyítási költségeit.

John Miljan híres Metro-intrikus tengerész-katona volt.

Leonak, a Metro népszerű oroszlánjának, amely gyakran jelenik a Metro-filmek elején, a világ majdnem minden részében vannak fiai.

Polly Moran nem tud este kimaradni az édesanyja engedélye nélkül.

Conrad Nágel tengerész-tiszt volt. — Ernest Torrence zenedarabokat komponál. — 250.000 láb nyersanyag szükséges egy teljes műsor elkészítéséhez. A mozioperaörök a szőkeket ajánlják — biztosan tudják — már gyakorlatuk van benne

Greta Garbo legközelebbi filmjében a „Romance”-ban Gavin Gondonnal játszik. Foto Metro

A Waggons Lits Cook Utazási Vállalat valóban kifogyhatatlan ötleteiben akkor, amikor az utazóközönség minél figyelmesebb kiszolgálásáról van szó. Legutóbb megemlékezünk a vállalat rendkívül olcsó londoni társakirándulásáról, — most pedig már bejelenthetjük az Egyiptomba és Palesztinába tervezett karácsonyi utazást, mely két hétre van kontemplálva és december 23-án veszi kezdetét. Ez a kirándulás is, a mai viszonyoknak megfelelően, rendkívül olcsó összegbe van kalkulálva, így tehát a középosztály valóban kevés pénzért szerezheti meg magának értékes karácsonyi ajándékát.

A Paramount Európában

Az európai Hollywood a Marne partján — a Paramount-gyár joinvillei filmstúdiója — a legkedvencebb kirándulóhelye minden Párisba érkező idegennek. Politikusok és pénzemberek,

A bajnok mosolya... Gene Raymond (Paramount)

nyelvű hangosfilmeket gyártanak itt. Ezen népek szakemberei dolgoznak azon, hogy a filmek minden ország sajátos ízléséhez alkalmazkodjanak. Egy pillantás ebbe a munkába nagy élvezetet nyújthat minden embernek, aki a film iránt érdeklődik. És ki

költők, színeszek és filmnagyságok sohasem mulasztják el meglátogatni ezeket a stúdiókat. Nem is csatlódnak, mert a Paramount joinvillei műtermei Európa legmodernebb filmüzeme és technikai szempontból mintaképpül szolgálhatnak. Vendégekönve épen ezért a nemzetközi neveknek egész tömegét tartalmazza már. A stúdiók vonzereje ugyanis főképpen abban van, hogy teljesen nemzetköziek, mert német, francia, spanyol és svéd

ne érdeklődne? A film kulisszái mögött való tartózkodás kellemes azoknak is, akik más munkakörben dolgoznak, mert egy érdekes és idegen világ tárul eléjük, még inkább a színészeknek, akik szaktársaikat látogatják meg, hogy felüdüljenek saját megerőltető munkájuktól. A vendégek kíváncsisága természetesen nem zavarhatja meg a munkát. Ezért bizonyos protekcióra van szükség, hogy engedélyt kapjon valaki a filmstudiókba való belépésre. A filmmunka koncentrált idegerőt követel és ez a munka veszélyben van, ha tulsok látogató jelenik meg a siudiókban. Joinvilleben mindig egyszerre több filmet vesznek fel, amelyek mindegyike minden résztvevő jelenlétét megköveteli. Elmúlt már az az idő, amikor azt hitték, hogy különféle nyelvű filmváltozatokat úgy lehet felvenni, hogy csak egy eredetit készítenek, a többiben pedig csak a beszélő színészeszeket változtatják meg. Ma minden film, amelyet Joinvilleben vesznek fel, eredeti alkotás. Gyakran azonos tárgya van több filmnek, amelyeket német, francia és spanyol nyelven készítenek. Ezentul azonban nem terjed a filmek azonos-sága. Például a Koncert című német vígjáték alig hasonlít a francia operettre, a Delfinre, amelynek alapötlete pedig szintén Hermann Bahr vígjátéka volt. A különböző nyelvű eredeti filmek kivül azonban olyan filmeket is vesznek föl Joinvilleben, amelyek nemzetköziek. Ilyen például a Marco és a Port-Saidi éjszakák, két film, amelyben igen eredeti módon oldották meg a nyelvi nehézségeket és egészen új utat mutatnak a hangosfilm fejlődésének.

Hogy
tetszik az
új ruhám?

Claudette Colbert
(Paramount)

AZ ARADVÁROSI MOZIK

ELŐZETES JELENTÉSE

Az operabál

Az operabál a nyugati metropolisok báli szezonjának legkimagaslóbb eseménye. Aki eleven és csak valami közös-séget tart a művészi eseményekkel, társasággal, lüktető, nagyvonalu étellel, nem mulaszthatja el a szórakozás e káprázatos alkalmát. Az operabál, természetesen a bécsi operabál köré fonja ebben a ragyogó kiállítású, szenzációs filmben élénk és fordulatos, izgató és színes, minden jelenetében látványos eseményeit a nagyszerű film kiváló szerzője. Rövid tartalma, hogy az ifjú diplomata felesége legnagyobb báná-tára nem ér rá elmenni az operabálra. A fiatal asszonyka a szobalányával megy a bálba, anélkül, hogy a férje tudná, ez a kis kényes kiruccanás lesz aztán számos merész kaland okozójává, amelyek már felbomlással fenyegetik kettőjük boldog életét, mindazáltal szerencsésen, sőt igen mulattatóan végződik a kaland.

Liane Haid játsza utolérhetetlen bájossággal a fiatal feleséget, megvesztegetően szép és ujszerű a remek diva ebben a filmben, nem hiába emelkedett a legnagyobbak sorába rövid pályafutása alatt. Ebben a hódító filmben egészen tökéletes, igaz, hogy még soha filmben ennyi elsőrangú erőt nem láttunk együtt. Georges Alexander hallatlanul mulatsá-gos don juani szerepében, a ritkán látott Petrovich férfiás és az önkéntelenül vont párhuzam közte és a divatos sztá-rok között feltétlenül magára billenti a mérleget. Az opera-bál kavargó és dévaj világa, messzi zenék andalító szépsége, a kisebb jelenetek tenérdek humora és a karakterképek zsufoltsága igazolják azt a sikert, amellyel most a nyugati metropolisokat járja. Az operabálnak előreláthatólag Aradon is maradandó értékű sikere lesz és hosszú ideig fog műso-ron maradni.

A tigris

Százszázalékos németül beszélő és éneklő film. A tigris, amely Berlin világhírű alvilágának életéből hoz markáns színeket és irappás képeket. Alapjában véve kalandordrá-ma, de nem a közismert, hasonló dráma sötét tónusával, ha-nem éppen ellenkezőleg rendkívül mozgalmas és egyéni fű-szerűkkel lebilincselő képeken és jeleneteken át annyit ada-gol a drámából, amennyi éppen a drámai karakter kihang-sulyozásához szükséges. A berlini alvilág egy kedvenc talál-kozó helyén, egy népes jazz-lebujban sűrög és forog a „Las-terhafte Berlin“, a bűnös Berlin egész sereg csodálatosan ér-dekes alakja, a legjobb rendezésben. Van itt egy apacstánc, ami igazán ragyogó és kivételes produkciója a német fővá-rok két legelsőrangú artistájának. Heteken keresztül erről a művészi táncszámról beszélt egész Berlin.

A Tigris után nyomoz a rendőrség, egy ismeretlen bűntevő ez, aki kiszemelt áldozatait hallatlan merészséggel és ügyességgel teríti le és fosztja ki. Ez a nyomozás a dráma idegfelesztő cselekménye, de ez a feszültség is minduntalan feloldódik valamely fölényes humorba, iróniába, gunyba — vagy baklövésbe. Charlotte Susa nagyszerű színésznő, csodálatos szépsége drámai ereje a legszigorubb kritikát is elbirja. A szélhámós magyar remek karakter figura, ha nem is tulságosan megtisztelő ránk nézve. Ezt a filmet érdemes megnézni, — ez a film feltétlenül jó arra, hogy a közönség másfél órán keresztül kellemesen töltse el az idejét.

Salto-mortale (Halálugrás)

A Central mozi mutatja be néhány nap mulva a szezon legsikerültebb artista drámáját, mely a filmvilág legtöbbet hangoztatott, legelismertebb rendezőjének — A. Dupontnak mesteri alkotása. Kiváló, a gondolat minden termelőképességét felölelő német beszélőfilm, melynek különös érdekességet kölcsönöz a háttér sajátossága mellett a mese sikerült és ügyes feltárása és a rendezői ötletek folyton változó tarkasága.

Egy artistanőt a partnere a légtornamutatványoknál féltékenységtől és bosszútól üzetve szerencsétlenségbe kerget, mire az artistanő óvja szerelmesét a hasonló sorstól. Ez azonban felveszi a küzdelmet a lelkiismeretlen artistával és végül is rendőrkézre adja. Ez volna igen szerényen elmondva a dolog veleje, azonban ennek a mesének váza köré sok érdekes epizód és a cirkuszi élet millió színe szivárványosodik. A film mindvégig rendkívül érdekes és izgalmas. A cirkusz és a ponyvák mögötti élet mindig nagyon hatásos téma volt, a manézs rejtelmes titokzatossága mindig érdekelte a közönséget. Ez a kép tehát előreláthatóan Aradon is diadalmasan fog leperegni és valószínű, hogy a közönség ezt is elkönyveli az utóbbi idők legszebb élményei sorába. Ez a kép is azok közé tartozik, amelyek a városi mozik vezetősége csak nagy áldozatok árán tudott megszerezni, amiből nyilvánvaló, hogy mindenütt átütő sikert aratott. A szereplők a legjobbak, úgy is, mint színészek, úgy is mint artisták.

BUTORKÖZPONT
MÜBUTORIPAROSOK BIZOMÁNYI LERAKATA,
ARAD, BŰLEVARDUL REGINA MARIA No. 22.

! **Autóalkatrészek, „Indian“ és Royal** !
! **Cord autóköppenyek a legolcsóbban** !
Motor Delta K E L L Y Zsigmond
STRADA ALEXANDRI (SALAC-UCCA) No. 5.

A színház munkája huszonnégy órán át

(Folytatás)

Már akinek telik erre. A segédszemélyzet, kóristák, görölök, statiszták leggyakrabban az öltözőkben fogyasztják el szerény vacsorájukat, egy kis felvágottat, egy kis sajtot és jókora darab kenyeret. De, hogy az órarend teljes legyen, folytatom, ahol abbahagytam.

Tizenegy óra. Megérkezik az igazgató, a dramaturg. A házszínpadon egy másik rendező próbát kezd a későbbben színrekerülő darabok egyikéből.

Tizenkét óra. A legújabban felfedezett komponista előjátssa készülő operettjét, vagy egy ismert szerző jön a hóna alatt papírcsomaggal, hogy felolvassa készülő darabjának első felvonását.

Egy óra. Uzsonnaszünet a színpadon. Szállítók jönnek. Számlákkal jönnek. Szabadjegykerők jönnek. Sokan jönnek. Tárgyalások a műhelyekben és az irodákban. Egyik színésznő visszaadja a szerepét, nem tetszik neki, lesben áll, ugynevezett mellözötték ostroma az igazgatói irodák ellen. Panaszok, sérelmek, veszekedések. Ákonto és előleg kérések, amelyek ritkán mennek teljesedésbe. A színház olyan, mint a méhkas.

Két óra. A hivatalos próbának vége. Javító táncpróbák kezdődnek. Az igazgató bezárkózik szobájába a titkárral és a gazdasági főnökkel. Pénzügyi tárgyalások. Műsorgondok. Szereplőhelyettesítések, szerződötési tárgyalások.

Három óra. Ambiciózus szubrett új figurát tanul a balett-szobában. A karmester stímmeket javít és a komponistákkal hadakozik. A tervező új modelleken dolgozik, mert a régit visszadobták neki. A görölök kosztümöket próbálnak. A festő fest, a szabó szab, a gépek zakatolnak. Elszakadt kosztümöket javítanak, hogy estére hiba ne legyen.

Négy óra. Az irodakisasszonyok a napi levelezést végzik. Darabokat másolnak, szerepeznek. Egy titkos drámaíró a leg-

Befutott Aradra a
Paramount-sláger!

A kárhozat hajója

(Derelict)

Rowland Lae rendezése. — Georg Bankrost, William Boyd a főszerepekben —o— Romániai premier!

nagyobb diszkrétció mellett most olvassa fel a darabját a dramaturgnak és egy főszínésznek. Az igazgató most jön a kávéházból s a jegypénztár előtt sopánkodik, a közönséget várja.

Öt óra. Diszletpróba. Világítási próba. Énekpróba és táncpróba: A rendező berendelt egy kedvenc és tehetségtelen színésznőt s a házi színpadon második szereposztásban tanítja az egyik vezetős szerepre.

Hat óra. Az irodában pezsgő élet. Számlák revidiálása és ígéretek átnyújtása, hogy majd a premier után fizetünk. Az igazgató a titkos bejáraton jön be a színházba s az irodájába bezárkózva körtelefonálásba kezd. A titkár megfogalmazza a kommunikét, az igazgató korigálja. A szerző megjelenik s vissz akarja von-

ni darabját, mert a rendező huszsort kihuzott a harmadik felvonásból. Színészek és színésznők jönnek. Kérnek, panaszkodnak, követelnek, rimáncognak, kétségbeesnek, elájulnak és felmossák őket.

Hét óra. Öltöztetők, öltöztetőnők, szabók, fodrászok, a helyükön. A színpadon már áll az esti előadás diszlete. A városi tűzoltóság átvizsgálja a színházat, a rendőrlégénység és detektívek jelentkeznek az inspekciós rendőrkapitánynál. Fölgyujtják a vészlámpákat, kipróbálják k

a vasfüggönyt. Az inspekciós rendőrtiszt megadja az engedélyt a színház kinyitására. Színészek és színésznők beszállingóznak az öltözőkbe. Első csengetés. Félkilenckor a második. (Folytatjuk)

Hölgyeim és uraim,

— heti hireinket közöljük

— Az aradi villanygyár ügye sajnálatos holtpontra jutott. A város e keseredett közönsége, — agyonvegzált kereskedők, iparosok, vállalatok, magánosok — kénytelenek türelmesen bevárni, amíg az interimár bizottság időt szentel ennek az ügynek, hogy egyszersmindenkorra véget vessen a vállalat szemérmellen árdágító üzelmeinek. Figyelmeztetnünk kell azonban a bizottság tagjait, főleg azokat az urakat, akik csupán a városatyai címet viselik, de rendszeresen távol maragnak az ülésekről, hogy őket a bizalom ültetve pozíciójába, tehát joggal elvárja tőlük a város polgársága, hogy sürgősen, egy napig sem halogatva, magukéva tegyék a villanygyár ellen felgyülemlett panaszokat. Elvégre mégsem lehet mindent az elnökre bízni, akit amúgy is túlterhelnek a folyó adminisztrációs ügyek. Erre természetesen mindenütt leszállították már az áramdíjakat, csak Aradon nem, ahol a város vezetőségében, a kamarai főtűtkoron kívül, két tekintélyes kereskedő is ül. — De ha az urak úgy gondolják, hogy nálunk is csak egy általános villanysztrájk segíthet, akkor ezért a szegényteljes megoldáért a fele-összeget is vállalni kell.

— *Más.* Soha olyan nagyarányú inspektorjárás nem volt Aradon, mint az utóbbi időkben. Feketeszesz szagra gyűlnek az éji vadak. Negyedik napja molesztálnak egy közismert nagykereskedőt anélkül, hogy a legcsekélyebb nyomát találnák a vizsgálat alapjának. Mondanunk sem kell, hogy ezek a meglepetészerű kiszállások titkos feljelentésekre indulnak meg, amelyekről rendszerint kiderül, hogy feketeszészen szedett hazugság valamennyi.

— *Más.* Még a mai kiméletlen időkben is szokatlan durva árverést foganatosítottak a távollévő Fejér Gábor volt bankigazgató ellen. Hatósági asszisztenciával, erőszakkal benyomultak a végrehajtók a lezárt házába. A felvonult környék mélységes felháborodása mellett vette kezdetét a zomoru aktus, melyhez hasonlóval — sajnos — mostanság lépten-nyomon találkozhatunk.

— *Más.* Furcsa deputáció járt az elmúlt napokban Radu Cornél dr. interimár elnök előtt. Panaszt emelt az aradi korcsmárosok és pálinkadepósok küldöttsége a Madár büffé ellen tisztességtelen verseny miatt, amit olyformán követ el, hogy mindenki másnál olcsóbban árulja portékáját, de különösen a bor- és pálinkaféléket. A primár olyan hamar intézte el kívánságukat, hogy a nagy sietségben valósággal kibuktak az ajtón. Valószínűleg a yasfélét mondhatta Radu dr., hogy bár már hasonló panaszokkal jönnének egyes házigazdák, pékek, mészárosok vagy fűszeresek ellen...

— *Más.* A város egyik legforgalmasabb kerülete törheti a fejét azon, hogy az interimár bizottság miért nem szerezte meg eddig az Erzsébet-mozgót és miért várja, hogy egy élelmes vál-

lalkozó jöjjön, aki komoly konkurenciát jelent majd a városi muziknak. Ehhez csak egy kis üzleti érzék kell, semmi egyéb.

— *Más.* Sajnálatos baleset érte Nyékhegyi Lothár volt táblai tanácselnököt, nyugalmazott kuriai bírót. Szombat délután a baromfi kiállításra indult a köztisztviselőben álló ur; az esős időben egy tulsebesen hajtó gépkocsi oly szerencsétlenül ütötte el, hogy súlyos lábtörést szenvedett. Beszállították a Pozsgay-szanatóriumba, ahol ugyyszólván percenként érdeklődnek barátai és ismerősei állapota iránt, mely vélhetőleg rövidesen komplikáció mentes, javuló tendenciát mutat. A vétkes soffit keresi a rendőrség.

— *Más.* A készpénz idegessége következtében örvendeten fellendült az ingatlanforgalom. Az utóbbi hetekben nagyon sok kisebb-nagyobb ház cserélt gazdát Aradon, de történtek komolyabb vételek is. Ungurean Béla volt bankigazgató a Szabadságtéri Marek-házat vette meg egymilliónyolcszázezerért, — Bing János bornagykereskedő Kun ékszerész volt Weitzer János-uccai émeletes házat vette meg kétmillió leiert.

— *Más.* Nemrégén megírta az Erdélyi Élet, hogy Kornély Mária, az aradiak volt kedvelt primadonnája, eljegyezte magát egy erdélyi főtisztviselővel. Budapesti rádió különítményünk közlése alapján ismét elsőnek közölhetjük a híret, hogy a kltűnő művésznő az elmúlt napokban házasságot kötött az upesti anyakönyvi hivatalban Maron Géza hunyadmegyei főmérnökkel. A diszes esküvőre felvonultak úgy a menyasszony, mint a vőlegény ismerősei, tehát elképzelhető, hogy párádés látvány lehetett ez az örvendetes nász, amelyen Kőzahegyi Kálmánszínművész volt az egyik tanu, a másik Erdélyi R. Antal énektanár.

— *Más.* Az Erdélyi Élet legutóbbi számában jelentettük, hogy lapunk idei karácsonyi albuma a meglepetések és érdekességek hosszú sorát fogja tartogatni olvasóink számára. A legki valóbb újságírók készítik az album egyes közleményeit, amelyeket gazdag képanyag illusztrál, a legszebb és nyomdatechnikai lag legmagasabb rendű kiállításban. Az erdélyi magyar újságírásnak remeke lesz ez az album, amely a nehéz viszonyok között is méltó módon fogja hirdetni az Erdélyi Élet áldozatkészességét olvasóival szemben, a magyar újságíró és a magyar nyomdatechnika teljesítőképességét. Rem ljük, hogy olvasóink örömmel fogadják ezt az ajándékot és megértéssel az Erdélyi Élet áldozatkészégét, amellyel még jobban igyekeznek kimélyíteni a közte és olvasói között fennálló bensőséges kapcsolatokat.

— Hölgyeim és uraim... hireink közlését befejeztük.
Speaker.

**IZLÉSES, OLCÓ NYOMTATVÁNYOK
és RUGGYANTA-BÉLYEGZŐK**

LOVROV & Co. NYOMDÁBAN
készülnek Aradon, a városházával szemben

Vásárolja meg azt a csövet,
amelyre szüksége van, mert
egyenkénti vásárlás esetén is

rádióamatőrök 50% rabattot

élveznek. Minden szaküzlet-
ben kapható. Gyári lerakat
és VEZÉRKÉPVISELET:

HIRSCHMANN KÁROLY

A R A D, Strada Gheorghe Lázár No. 17.

Szép kabátot viselni kellemes tudat!

Érezze magát Ön
is kellemesen!

Cluj / Central University Library Cluj

Női- és férfi-ruha- és
kabát-szövetek, sely-
mek, bársonyok, fla-
nellek, fehér-árúk a

„GOLDHAUS”-ban

Temesvár : Belváros. Erdő-uca 5.

Arad : volt József Főherceg-ut 11.

Vidéki urinőknek legkényelmesebb, ha ruhájukat
KREBS festő és vegytisztítóhoz viszik, közel a villa-
 moshoz és a vidéki autóállomással szemben van
Arad, volt Boros Béni-tér 51 Fiók: volt Deák Ferenc-uca 1.

Szőnyeg, függöny, stor, sezlonátvető, butnrszövet, brokát
 és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és tussor,
 paplan, kelengyevászon, selyem, szövet és bélésáru
legolcsóbban „MERCANTIL“
 szőnyeg- és divatáruházban **ARAD,** a Dácia kávéházzal szemben.

Figyelem !!

Paplan és matrac
 készítő üzememet okt.
 1-től újból megnyitot-
 tam. Deák F.-ucca 12.

VÖRÖS JÓZSEF
 paplanos.

Hölgyek figyelmébe!

Fűzők, gyógykötők, gummi-
 fűzők és melltartók minden el-
 fogadható árban beszerezhetők

Splendid fűző üz-
 letében.
Miklós Józsefné Fótéri Minorita-p.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Figyelmeztetjük,

hogy későn bánja meg,
 ha ajándék tárgyait nem

FISCHER

üveg- és disz-műáru
 üzletében vásárolja. Ha-
 talmas árukészlet már-
 kás porcellánokban,
 művészi kristályüvegek-
 ben, praktikus háztar-
 tási cikkekben. :- :-

Áruink szépsége,

áruink olcsósága

verhetetlen !!

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATÁRUHÁZA

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-uca) No. 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és
tabátkutnik, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy
és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye!

Szaküzlet optikai és finom solingeni aczél-
árakban: retvák, oilók stb.

K Ö S Z Ö R Ü L D E,

Orthopaed készületek és műlábak készítése.

Tejnor Ferenc és Tsa

Optikus és késmüves. Arad, Piața
Avram Iancu Szabadság-tér No. 21

Hirdessen

az

Erdélyi Életben!

Aradi bel- és külvárosi magánházak - bérházak adásvétele ügyében
mal a Petrán ügynökséghez, Arad, Piața Avram Iancu (Szabadság-tér 16)
to. duljon bizalom-

Bélyegzőket olcsón, jól és azonnal készít **Stampa**

bélyegzőgyár Arad, a főpostával szemben

Színhazi, estélyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

K N A P P gőz- és villanyerőre berendezett vállalata

volt Weitzer-uca 11. volt Magyar-uca 10.

Muzsaynál

színházzal szemben

Öltöny, télikabát

Trench-coat

Nem gyári áru! Minden darab
aját készítmény! Mielőbb bár-
miol vásárol, keressen fel. Mercur
iparos bevásárlási könyvre
6 havi hitel.

Mindennemű

üster- és csemegeárak
egjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

üster- és csemegeüzletében

**MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN**

HA NINCSEK - AKKOR VEGYEN!

NŐI DIVATFELŐLTŐK LEGOLCSÓBBAN

PLESZ

központi ruhaáruházában kaphatók. Irányárak : L. 650, 750, 850.

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

Adesgo selyemharisznya kis hibával 78 lejtől 85 lejjé! Bogyó A.
„Adesgo“ 40-es és 51-es hibátlan, prima 105 és 135 lej! Nappa
örkeztű I. prima bélelt 85 lejtől! Kötött bélelt keztyűk 38 lej-
ő! Szvetterek 68 lejtől! Reform nadrágok, gyapju harisnyák
egolcsóbb árban! Olcsó áraitról kérem feltétlen megőződni!
Strada Emi-
nescu elején.

Bármilyen vasuti jegy **legelőnyösebb**
és bármilyen vizum

A VAGONS-LITS-COOK

Utazási Világvállalat hivatalos menetjegyi-
dájában a Minorita-palotában.

Az Erdélyi Élet kizá-
rólagos romániai elárusító-
ja a „PALLAS” Lapter-
jesztő Vállalat CLUJ.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Egész évre . . . 600 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6. d.

Orvosi hírek: hasábonként 50
lei. Gyászjelentések: egész ol-
dal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvet-
lenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdető iroda
utján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetés-
oldalon 6 lei négyzetem.-ként. Nyilttér rovatban 50 lei, szöveg-
közti részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és
egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerk. és kiadóhiv. : ARAD, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2. - Tel. 520.

Előfizetési árak egy évre: válatoknak, nagykereskedőknek és külföldre
1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.